

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

τεύχος 40 – 50

Ιουλιος – Οκτωβριος 1985



Διμηνιαία έκδοση

του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσοκόμων Ελλάδος



«ΥΓΕΙΑΣ ΘΕΡΑΠΙΑ»

ΕΣΔΝΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσοκόμων Ελλάδος

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Δημητρίου
Β. Λανάρα
Μ. Μαλγαρινού

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Μαλγαρινού
Ανωτέρα Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων
Σεβαστουπόλεως 16 - Αθήνα

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Φωτοστοιχειοθεσία - Σχεδιασμοί
Εξώφυλλο - Εκτύπωση



Κατεχάκη & Αδριανείου 3 - 115 25 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 67 14 371 - 67 14 340

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εμβάσματα - Επιταγές
Περιοδικό ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
Πύργος Αθηνών - Γ' κτίριο II: 1α
Μεσογείων 2 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 7702861

Τιμή τεύχους 100 δρχ.
Για σπουδάστριες 50 δρχ.
Ετήσια 500 δρχ.
Ετήσια στο εξωτερικό \$10

ΑΦΙΕΡΩΜΑ στην ΕΛΕΝΗ ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ

1. Της Συντάξεως
2. Ελένη Πατρινέλη
*Β. Λανάρα. Από το βιβλίο:
ΤΑ ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΔΕΛΦΩΝ
ΤΟΥ «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ» 1875-1975*
3. Εγκύκλιος του Προέδρου του ΔΣ του «Ευαγγελισμού»
με την αποχώρηση της Ε. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ από το Νοσοκομείο λόγω συν-
ταξιοδότησεως, 1972
4. Η Ε. Πατρινέλη ως Διευθύνουσα του «Ευαγγελισμού»
Α. Δημητριάδου
5. Η Ε. Πατρινέλη ως Πρόεδρος του ΔΣ του ΕΣΔΝΕ
Στ. Παπαμικρούλη
6. Ελένη Πατρινέλη - Αναδρομή
Α. Ζαφειρίου
7. Ελένη (Λέλα) Πατρινέλη
Γ. Ράμμου
8. Εις Μνήμην
Α. Μάνου
9. Ελένη Πατρινέλη
Κ. Γαρδίκια
10. Απονομή του βραβείου «Αδελφής Νοσοκόμου» του Ιδρύματος
«ΚΑΤΙΓΚΩ ΚΑΙ ΓΙΩΡΓΗΣ ΧΡ. ΛΑΙΜΟΣ». Έκθεση
11. Ομιλία
Η. Παπαβασιλείου
12. Ομιλία
Ο. Λουρίδη
13. Αντιφώνηση
Α. Δημητριάδου
14. Στην Ελένη Πατρινέλη. Ποίημα
Α. Κουβέλη
15. Σύγχρονοι τάσεις της Νοσηλευτικής
Ε. Πατρινέλη
16. Οργάνωσις και Διοικήσις των Νοσηλευτικών Υπηρεσιών
Ε. Πατρινέλη

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Στις 13 Οκτωβρίου 1985 απεβίωσε η Ελένη Πατρινέλη, Επίτιμη Διευδύνουσα Αδελφή του Θεραπευτηρίου *ο Ευαγγελισμός* και Επίτιμη Πρόεδρος του Συνδέσμου μας.

Ο θάνατός της συγκίνησε βαθιά τις Ελληνίδες Αδελφές, γιατί η ζωή της και η νοσηλευτική της σταδιοδρομία αποτέλεσαν σταθμό στη νεώτερη νοσηλευτική ιστορία της χώρας μας.

Αληθινή ηγέτιδα, μπόρεσε να συλλάβει τα μηνύματα των καιρών της και να εκμεταλλευθεί τις περιστάσεις για την ανύψωση της νοσηλευτικής στάθμης. Έβλεπε μακρύτερα και χωρίς να υποτιμά τα πολύπλοκα και δύσκολα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο κλάδος, ενέπνεε τον ενθουσιασμό για το έργο της Νοσηλείας στις νέες Αδελφές και στις Σπουδάστριες της Νοσηλευτικής.

Η μορφή της Ελένης Πατρινέλη ενέπνεε σεβασμό σε όλους. Η αρχοντιά και το παράδειγμά της καθώς και η ακεραιότητα του χαρακτήρα της παρακινούσε το προσωπικό να εκτελεί τα καθήκοντά του όσο πιο τέλεια γινόταν. Αυστηρή αλλά δίκαιη, προσπαθούσε με κάθε τρόπο να ανεβάσει το κύρος της Αδελφής.

Μεταξύ των επιτευγμάτων του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσοκόμων Ελλάδος επί Προεδρίας της Ελένης Πατρινέλη συγκαταλέγονται:

- Η απόκτηση του Εντευκτηρίου *Αθηνά Μεσολωρά* και των Γραφείων του ΕΣΔΝΕ στον Πύργο Αθηνών, σε οίκημα της Εργατικής Εστίας.
- Η δημιουργία του Λογαριασμού *Αθηνάς Μεσολωρά*.
- Η σύγκληση Πανελληνίων Συνεδρίων Διπλωματούχων Νοσοκόμων και Επισκεπτριών Αδελφών κατά τα έτη 1969 στην Αθήνα και 1971 στη Θεσσαλονίκη.
- Η συλλογή και ταξινόμηση στοιχείων και η προσπάθεια συγγραφής της ιστορίας του ΕΣΔΝΕ σε συνεργασία με τις κ.κ. Σοφία Λεδάκη και Αναστασία Παπαδημητρίου.

Το ΔΣ του ΕΣΔΝΕ σε συνεδρίασή του αποφάσισε να αφιερωθεί ένα τεύχος του Περιοδικού *Νοσηλευτική* στην *Ελένη Πατρινέλη*.

Η απονομή του *Α' Βραβείου Αδελφής Νοσοκόμου* του Ιδρύματος *Κατίγκω και Γιώργης Χρ. Λαιμός* στην Ελένη Πατρινέλη καθώς και η απόφαση των συγγενών της να διατεθούν τα χρήματα του βραβείου (200.000 δρχ.) για την καδιέρωση *υποτροφίας Ελένη Πατρινέλη* αποτελούν ορόσημα για το σώμα των Αδελφών και περιλαμβάνονται στο τεύχος αυτό. Επίσης αναδημοσιεύονται και δύο ομιλίες της σε Πανελλήνια Νοσηλευτικά Συνέδρια.

Θεωρούμε, ότι η έκδοση αυτού του τεύχους της *Νοσηλευτικής* αποτελεί μια μικρή προσφορά στη μνήμη της *Ελένης Πατρινέλη* και με χαρά το παρουσιάζουμε στο αναγνωστικό κοινό.



ΕΛΕΝΗ ΑΝΤ. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ
1900 - 1984

ΕΛΕΝΗ ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ

Κ. Δ. Γαρδίκας

Ομότιμος Καθηγητής

του Πανεπιστημίου Αθηνών

Με τον θάνατο της Ελένης Πατρινέλη έσβυσε μια από τις μεγάλες μορφές του Σώματος των Αδελφών Νοσοκόμων στην Ελλάδα. Η Νοσηλευτική στον τόπο μας έχει μεγάλη και μακρά παράδοση. Όλοι μας ξέρουμε ότι η Ελλάδα ήταν η δεύτερη χώρα στην Ευρώπη που ίδρυσε (το 1875) Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων. Πριν από την Ελλάδα, την πρώτη Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων είχε ιδρύσει το 1850 στο Λονδίνο η θρυλική Florence Nightingale στο Νοσοκομείο St Thomas. Σε μια εποχή που η Ελλάδα ήταν μια από τις πιο καθυστερημένες χώρες της Ευρώπης, η Βασίλισσα Όλγα είχε την έμπνευση να ιδρύσει Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων, ο δε μικρός τότε «*Ευαγγελισμός*» κτίστηκε κυρίως για την πρακτική άσκηση των Αδελφών. Από τότε πλειάδα μεγάλων μορφών πήρε το μήνυμα για την ανάπτυξη της Νοσηλευτικής στη χώρα μας. Από τις μεγάλες αυτές μορφές, άλλες είναι γνωστές, άλλες έχουν μείνει άγνωστες, γιατί δυστυχώς είμαστε λαός χωρίς μνήμη ή μάλλον λαός που δεν θέλει να έχει μνήμη.

Μια από τις μεγάλες αυτές μορφές της Νοσηλευτικής ήταν η Ελένη Πατρινέλη.

Την Πατρινέλη γνώρισα μετά τον γυρισμό μου από την Αλβανία, ως βοηθό Διευθυνούσης της Άννας Μεταξά. Στην συνέχεια από το 1945, μετά την αποχώρηση της Μεταξά, η Ελένη Πατρινέλη έγινε Διευθύνουσα του «*Ευαγγελισμού*». Εκεί ανεδείχθη μέχρι το 1972, όταν αποχώρησε.

Η Ελένη Πατρινέλη ήταν ένα πρότυπο συνδυασμού επιστήμης, ανθρωπιάς, σαμαρειτισμού και Χριστιανικής ταπεινοφροσύνης. Έκανε ό,τι ήξερε. Και ήξερε πολλά, ύστερα από τις λαμπρές σπουδές της στην Ελλάδα, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά.

Όλα τα χρόνια που η Πατρινέλη υπηρέτησε στον «*Ευαγγελισμό*», εγώ ως βοηθός, επιμελητής, διευθυντής και τέλος ως καθηγητής, την συναντούσα συχνά. Μιλούσαμε πολύ επάνω σε διάφορα θέματα Ιατρικής και Νοσηλευτικής. Πάντοτε εγώ μάθαινα από αυτήν πολύ περισσότερα από ό,τι αυτή από μένα. Το έργο της στον «*Ευαγγελισμό*» μπορούσε να οριστεί με λίγες λέξεις: Αγάπη προς τον άρρωστο και προσήλωση στο καθήκον. Συγχρόνως, είχε άριστα διοικητικά προσόντα. Κάτω από μία μικρά αυστηρότητα, έκρυβε απέραντη καλωσύνη, καλωσύνη προς όλους. Με τη χριστιανική της πίστη συγχωρούσε πολλά. Ήταν όμως αυστηρή όταν έβλεπε να μην αντιμετωπίζεται ο άρρωστος

με αγάπη και ανθρωπιά. Ήταν αυστηρή όταν έβλεπε να παραβιάζεται η προσήλωση στο καθήκον και να παραμελείται ο άρρωστος. Στην ζωή της είχε βάλει ως μοναδικό σκοπό την Νοσηλευτική. Όλα τα άλλα ήσαν κατώτερα να ασχοληθεί μαζί τους. Παρακολούθησε από κοντά την προσπάθεια Ιδρύσεως Τμήματος Νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Χαιρόταν όταν η προσπάθεια απέδιδε και στεναχωριόταν όταν έβλεπε το έργο αυτό να μη προχωρεί. Την ανάγκη Ιδρύσεως Πανεπιστημιακού Τμήματος Νοσηλευτικής, η Πατρινέλλη είχε αντιληφθεί αρκετά ενωρίς. Έβλεπε αρκετές αδελφές του Νοσοκομείου μας να πηγαίνουν στο εξωτερικό, ιδίως ΗΠΑ, Καναδά και Αγγλία, για μεταπτυχιακές Πανεπιστημιακές σπουδές, γυρίζοντας με ανώτερους Πανεπιστημιακούς τίτλους.

Γιατί αυτό να μη γίνεται στο δικό μας Πανεπιστήμιο; Τελικά το Πανεπιστημιακό αυτό Τμήμα έγινε πραγματικότητα προ 5 και πλέον ετών. Και η χαρά της ήταν μεγάλη.

Έχω κατ' επανάληψη τονίσει και σε διεθνείς συγκεντρώσεις, ότι η Ελλάδα έχει τις καλύτερες αδελφές του κόσμου. Το λέω αυτό αδίστακτα. Τουλάχιστον μέχρι που απεχώρησα από τον «Ευαγγελισμό», το 1981. Σε αυτό ασφαλώς συνετέλεσαν προσωπικότητες της Νοσηλευτικής, μεταξύ των οποίων εξέχουσα θέση είχε ασφαλώς η Ελένη Πατρινέλλη.

Η Πατρινέλλη δεν πρέπει να έφυγε από τον κόσμο αυτό παραπονεμένη. Βεβαίως η πολιτεία δεν αναγνώρισε το έργο της όσο έπρεπε και όσο του άξιζε. Αλλά η Πατρινέλλη δεν ήταν από τους ανθρώπους που τους ενδιαφέρει η αναγνώριση. Σε όλη της τη ζωή απόφευγε συστηματικά τα φώτα της ράμπας. Την ετύφλωναν. Ήταν παράδειγμα Χριστιανικής ταπεινοφροσύνης. Αλλά άφησε πλειάδα αδελφών που συνέχισαν και συνεχίζουν το έργο της με την ίδια αφοσίωση προς το καθήκον και την ίδια Πίστη. Αυτές οι αδελφές είχαν πολύ συντελέσει στο να αποκτήσει «ο Ευαγγελισμός» την φήμη που είχε.

Ο «Ευαγγελισμός» οφείλει πολλά στην Πατρινέλλη. Με την δημιουργία ικανών στελεχών Νοσηλευτικής η Πατρινέλλη ακολούθησε το του Πυθαγόρα: «Μαθητάς δει καταλιμπάνειν».

Όσοι χάρισαν στον «Ευαγγελισμό» μισό περίπου αιώνα, όπως εγώ, αλλά και όσοι την γνώρισαν, έχουν αντιληφθεί το κενό που άφησε η Πατρινέλλη. Δεν την κλαιμε, αλλά μας λείπει. Απλούστατα ευχόμαστε να υπάρξουν άξιες συνεχιστές του έργου της. Και αδίστακτα προσδέτω ότι υπάρχουν.

Η Πατρινέλλη ανήκε στην χορεία των μεγάλων ανθρωπιστών. Με το χαμό της ο κόσμος ασχήμνη.